

Sygn. akt VIII U 161/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2021 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy D. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury, zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania D. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 26 października 2020 r. **nr** (...)

z dnia 30 listopada 2020 r. **nr** (...)

1. zmienia częściowo zaskarżoną decyzję z dnia 30 listopada 2020 r. w ten sposób, że zobowiązuje ubezpieczoną D. O. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń związanych z podwyższeniem emerytury do najniższej emerytury za okres od dnia 1 grudnia 2019 r. do dnia 30 listopada 2020 r.;

2. oddala odwołania w pozostałym zakresie;

3. znosi między stronami koszty procesu.

(-) Sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 161/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 26 października 2020r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z urzędu przeliczył emeryturę ubezpieczonej D. O.

od 1 grudnia 2020r. Emerytura z FUS przyznana od 1 grudnia 2020r. wynosi 1 000,06 zł. Łącznie z okresową emeryturą kapitałową wynosi 1 092,11 zł. Kwota najniższej emerytury wynosi 1 200 zł. Emerytury nie podwyższa się do kwoty 1 200 zł, ponieważ ubezpieczona osiąga przychód przekraczający kwotę podwyższenia.

Decyzją z 30 listopada 2020r. organ rentowy stwierdził, że ubezpieczona pobrała nienależne świadczenie za okres od 1 października 2017r. do 30 listopada 2020r. w łącznej kwocie 2 433,83 zł z tytułu emerytury i jest zobowiązana do jego zwrotu.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona domagała się ich zmiany przez przyznanie jej prawa do emerytury w kwocie 1 200 zł bez obowiązku zwrotu jakichkolwiek kwot na rzecz ZUS. Wniosła także o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu ubezpieczona zarzuciła, że stanowisko organu rentowego nie znajduje uzasadnienia w art.104 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że świadczenie ulega zmniejszeniu w przypadku osiągania przychodu przekraczającego 70% przeciętnego wynagrodzenia, a takiego przychodu ubezpieczona nigdy nie uzyskiwała, o czym organ rentowy został poinformowany.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonych decyzjach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

decyzją z 23 marca 2017r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej D. O. prawo do emerytury od 26 lutego 2017r., to jest od osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia organ rentowy obliczył zgodnie z art.25 i art.26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Emerytura wyniosła 873,24 zł.

Kolejną decyzją z tego samego dnia organ rentowy ustalił ubezpieczonej okresową emeryturę kapitałową od 26 lutego 2017r.

Emerytura z FUS łącznie z okresową emeryturą kapitałową wyniosła 948,41 zł i była niższa od najniższej emerytury. Organ rentowy nie podwyższył jednak świadczenia do kwoty 1000 zł, ponieważ ubezpieczona nie udowodniła łącznie 22 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Decyzją z 2 października 2017r. organ rentowy podwyższył od 1 października 2017r. wypłacane świadczenie do kwoty 1 000 zł najniższej emerytury.

W związku z przedłożeniem przez ubezpieczoną zaświadczenia o zarobkach z 15 lutego 2018r. z tytułu zatrudnienia na $\frac{3}{4}$ etatu w firmie (...) (zarobki dotyczyły okresu od kwietnia do grudnia 2017r. i zostały wykazane w wysokości od 1 417,68 zł do 1 500 zł) organ rentowy decyzją z 18 maja 2018r. przeliczył emeryturę ubezpieczonej. Organ rentowy wskazał, że emerytura z FUS przyznana od 1 marca 2018r. w kwocie 919,67 zł wraz z okresową emeryturą kapitałową w kwocie 72,26 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1 029,80 zł. Stąd emeryturę z FUS podwyższa się o kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą emerytury najniższej, a łączną kwotą emerytury z FUS i okresowej emerytury kapitałowej.

W dniu 21 lutego 2019r. do organu rentowego wpłynęło zaświadczenie o zarobkach dotyczące dalszego zatrudnienia ubezpieczonej od stycznia do grudnia 2018r., w którym wykazano zarobki w wysokości 1 575 zł, poza grudniem 2018r., w którym zarobki wyniosły 1 500 zł.

W dniu 22 stycznia 2020r. ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne obliczenie świadczenia przedkładając zaświadczenie z (...) o zatrudnieniu oraz o uzyskanym w 2019r. przychodzie w wysokości 20 137,50 zł.

Decyzjami z 13 lutego 2020r. organ rentowy przeliczył emeryturę kapitałową

i emeryturę z FUS od 1 stycznia 2020r. Organ rentowy wskazał, że emerytura z FUS w kwocie 1004,28 zł wraz z okresową emeryturą kapitałową w kwocie 88,89 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1 100 zł. Emeryturę z FUS podwyższa się o kwotę stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą emerytury najniższej, a łączną kwotą emerytury z FUS i okresowej emerytury kapitałowej.

Następnie w związku z uzyskaną informacją o osiągniętych przez ubezpieczoną przychodach od października 2017r. do października 2020r. (w 2020r. przychód miesięczny ubezpieczonej wyniósł 1950 zł, poza marcem – 1538,18 zł, kwietniem i majem – 0 zł, czerwcem - 1755 zł.) organ rentowy wydał decyzje zaskarżone.

W decyzjach przekazywanych ubezpieczonej znajdowało się pouczenie o konieczności powiadomienia organu rentowego, w przypadku podwyższenia emerytury do kwoty najniższej emerytury, o miesięcznej kwocie osiąganego przychodu oraz, że podwyższenie takie nie przysługuje w przypadku osiągania przychodu w wysokość przekraczającej kwotę podwyższenia.

/ dowód z akt ZUS – okoliczności bezsporne /

Sąd zważył, co następuje.

odwołanie ubezpieczonej D. O. zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd zwraca uwagę, że rację ma organ rentowy, że ubezpieczona nie spełniała przesłanek do podwyższenia emerytury do najniższej emerytury w okresie od 1 października 2017r. do listopada 2020r., ponieważ uzyskiwała przychód z tytułu zatrudnienia przekraczający kwotę podwyższenia. W przypadku ubezpieczonej zastosowanie ma art.87 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2020r., poz.53 ze zm.), a nie art.104 tejże ustawy.

Zgodnie powołanym art.87 ust.1 ustawy emerytalnej w przypadku gdy emerytura z Funduszu określona w art.26, łącznie z okresową emeryturą kapitałową, albo emerytura przysługująca z Funduszu określona w art.26, jest niższa niż kwota, o której mowa w art.85 ust.2 i 3, emeryturę przysługującą z Funduszu, w tym emeryturę ustaloną ze zwiększeniem, o którym mowa w art.26a, podwyższa się w taki sposób, aby suma tych świadczeń nie była niższa od tej kwoty, o ile ubezpieczony:

- 1) mężczyzna – osiągnął wiek emerytalny wynoszący 65 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat,
- 2) kobieta – osiągnęła wiek emerytalny wynoszący 60 lat i ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat.

Zgodnie z art.87 ust.5 ustawy emerytalnej, prawo do podwyższenia, o którym mowa w ust.1, nie przysługuje emerytom, którzy osiągają przychód z tytułu działalności, o której mowa w art.104 ust.1-4, jeżeli przychód ten przekracza kwotę podwyższenia.

Jednocześnie z materiału dowodowego sprawy wynika, że ubezpieczona informowała organ rentowy o wysokości uzyskiwanego przychodu z tytułu zatrudnienia. Zaświadczenia takie zostały przedłożone w organie rentowym w 2018r., 2019r., 2020r. i dotyczyły zarobków uzyskiwanych począwszy od kwietnia 2017r. do 2020r. Informacje takie pozwalały na ustalenie przez organ rentowy na bieżąco, że ubezpieczona nie spełnia przesłanek do podwyższenia pobieranego świadczenia do najniższej emerytury, czego jednak organ rentowy nie uczynił. W takiej sytuacji, gdy ubezpieczona zawiadomiła organ rentowy o wysokości uzyskiwanego przychodu, brak jest podstaw do żądania od niej zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres 3 lat, jak to organ rentowy uczynił w decyzji zaskarżonej z 30 listopada 2020r., a wyłącznie za jeden rok wstecz, a to zgodnie z art.138 ust.4 ustawy emerytalnej.

W myśl tego przepisu nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub

zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach – za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust.5.

Na tle tego przepisu Sąd Najwyższy w wyroku z 24 kwietnia 2008r. sygn. II UK 269/07 stwierdził, że nie można żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń rentowych za okres dłuższy niż jeden rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu tych świadczeń, jeżeli osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodów powodujących zawieszenie prawa do świadczeń rentowych (art.138 ust.4 i 5 ustawy emerytalnej). Stanowisko to tut. Sąd w pełni podziela (por. również wyrok Sądu Najwyższego z 3 listopada 2015r. sygn. III UK 22/15).

W konsekwencji powyższego Sąd z mocy art.477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił częściowo zaskarżoną decyzję z 30 listopada 2020r. w ten sposób, że zobowiązał ubezpieczoną D. O. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń związanych z podwyższeniem emerytury do najniższej emerytury za okres od 1 grudnia 2019r. do 30 listopada 2020r.

W pkt 2 wyroku Sąd z mocy art.477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w pozostałym zakresie jako bezzasadne.

Na podstawie art.100 k.p.c. Sąd zniósł między stronami koszty procesu w sytuacji częściowego uwzględnienia żądań stron.

(-) Sędzia Grzegorz Tyrka